

Yakınçağ Avrupa Tarihi

TAR301U

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Fransız İhtilali ve Napolyon Dönemi

GİRİŞ

XVIII. yüzyıl başlarında Avrupa kıtası irili ufaklı çok sayıda siyasi yapı tarafından parsellenmişti. Sayıları yüzlerle ifade edilebilecek devletçiklere ilaveten dini otorite, Vatikan'da bulunan Papa tarafından temsil edilmekteydi. Ancak dini ve dünyevi iktidarlar arasında oldukça sıkı bir ilişkinin olduğunu belirtmek gerekir. İdari sistemin temeli olan feodal hukuk, her bir dünyevi iktidarın ruhban ve dolayısıyla Papalık tarafından onaylanmasını gerektiriyordu.

XVIII. YÜZYIL'DA AVRUPA'NIN DURUMU

Avrupa'da çok sayıda siyasi yapı bulunuyor olsa da Fransız İhtilali öncesinde uluslararası alana damgasını vuran beş büyük güçten bahsetmek mümkündür: İngiltere, Fransa, Avusturya tarafından temsil edilen Kutsal Roma Germen İmparatorluğu, Prusya ve Rusya. Dokuz Yıl savaşları (1688-1697) ile deniz aşırı sömürgelerde varlığını hissettirmeye başlayacak olan İngiltere, XVIII. yüzyıl süresince rakibi Fransa ile sürekli bir çekişme halinde bulunacaktı. İngilizler Yedi Yıl Harplerinin (1756-1763) ardından Fransa'yı, hem Amerika kıtasından hem de Hindistan'dan uzaklaştırarak üzerinde Güneş'in batmadığı bir sömürge imparatorluğu kurmayı başarmıştı.

Diplomatik Devrim (1755-1756) olarak bilinen süreçte bu iki büyük hanedanın ittifak kurması ise Avrupa'da yaşanan siyasi değişimin ve dünyevileşmenin bir sonucuydu. Büyük bir ordu ve bu orduyu besleyebilecek bir ekonomik yapı inşa eden Prusya kralı II. Friedrich, devletini Aydınlanma hareketinin akılcılık prensibiyle idare eden ilk hükümdarlardan birisiydi. II. Friedrich'le beraber Aydınlanma ilkelerini devlet idaresine yansıtan bir diğer hükümdar da II. Catherina'ydı (1729-1796).

XVIII. YÜZYIL'DA FRANSA VE İHTİLALİN SEBEPLERİ

XVIII. yüzyıl süresince merkezi devlet organizasyonun artan bir biçimde, Fransa dahil Avrupa genelinde kendisini hissettirmesine rağmen feodal hukuk ve bunun üzerine inşa edilen sosyal ve siyasal düzen hâlâ yürürlükteydi. Siyasal iktidarın aristokratlar arasında paylaşıldığı feodal sistemde kral, idari piramidin tepesinde yer alan aristokrattı.

Fransa'nın Siyasi Yapısı

Sosyal düzenin "üçüncü sınıf"ı ise birinci ve ikinci sınıf dışında kalan halk kesimleriydi. Tıpkı diğer iki sınıf gibi türdeş bir yapıya sahip olmayan üçüncü sınıf içerisinde bankacılar, kıtalararası ticaret yapan tüccarlar ve büyük işletme sahipleri olduğu kadar, memur, doktor, avukat, öğretmen gibi küçük burjuvalar ve başta çiftçiler ve işçiler olmak üzere geniş halk kesimi de bulunmaktaydı. Dolayısıyla kentlerde yaşayan burjuvalar ve köylüler aynı sosyal sınıf içerisinde yer almaktaydı. Ancak üçüncü sınıf içerisindeki ayrışma zenginliğin beraberinde getirdiği ekonomik tabakalaşmayla sınırlıydı.

İhtilal'in Düşünsel Arka Planı: Aydınlanma ve Fransız İhtilali

Fransa'da ihtilalin patlamasının ardından yaşanan gelişmeler, büyük ölçüde XVIII. yüzyılın fikir adamlarının Aydınlanma başlığı altında toplanan düşüncelerinin siyasi alana yansımalarıydı. II. Friedrich ve II. Catherina gibi devrin önemli hükümdarlarıyla mektuplaşan Voltaire (1694-1778) bu fikir adamlarının ilkiydi. 1748'de yayımlanan "Yasaları Ruh" isimli eserinde cumhu-

riyet, monarşi ve despotizmi karşılaştıran Montesquieu, iktidarı oluşturan yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin birbirinden ayrılması ile özgürlükler arasındaki ilişkinin altını çizer.

1751-1772 yılları arasında yayımlanan Ansiklopedi, bu yeni tür bağımsız yazarlar tarafından kaleme alınacaktı. Yazarları arasında yeralan d'Alembert (1717-1783), Diderot (1713- 1784), d'Holbach (1723-1789), Montesquieu, Rousseau, Voltaire gibi siyasi düşünürlerin yanı sıra Turgot (1727-1781) ve Quesnay (1694-1774) gibi iktisatçıların yaptıkları katkılar Ansiklopedi'yi, Fransa'da hayali kurulan yeni düzene dair önerileri içeren bir yayın haline getirmişti.

FRANSIZ İHTİLALİ (1789-1799)

Etats-Généraux'un 5 Mayıs 1789'da toplanması Fransa'da uzun süredir bir araya gelmeyen üç feodal sınıfın yeniden buluşmasının ötesinde bir anlama sahiptir. Zira XVI. Louis'nin yeni dış borç alımını ve yeni vergileri onaylaması ümidiyle, Fransa'nın yaşadığı ekonomik krize çözüm üretmesi için toplantıya çağırdığı Etats-Généraux, açıldıktan kısa bir süre sonra Kurucu Meclis'e dönüşecek ardından feodal düzeni yıkarak İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'ni yayımlayacaktı.

Etats-Généraux'un Toplanması ve İhtilal'in İlk Safhası (1789-1792)

Vergi konusunda eyaletler ve sosyal tabakalar arasında eşitliğin sağlanmasına dönük çabalar, siyasi sosyal ve ekonomik ayrıcalıklarını korumak isteyen aristokrasi ve ruhban tarafından çıkartılan engellerle başarısız olmuştur. 1 Mayıs 1789'da toplantıya çağrılan Etats-Généraux'un, son kez toplandığı 1614'deki yapısına göre çalışacağı kararı tam da bu sebeple alınmıştı. Buna göre, Etats- Généraux'yu oluşturan üç sınıfın temsilcileri ayrı ayrı toplanacaklar ve ayrı ayrı oy kullanacaklardı.

Kurucu Meclisin Kurulması ve Bastille'nin Basılması

Etats-Généraux'da yapılacak oylamalarda, tüm temsilcilerin biraraya gelerek, yapacakları tartışmaların ardından üç tabakanın ayrı ayrı değil de toplam temsilci sayısının esas alınması usulünün kabul edilmesi alınacak sonucu doğrudan etkileyecekti.

Devlet ve toplum ilişkilerinin en önemli unsuru olan vergi yasası, Fransız Kurucu Meclisi'nde kabul edilen ilk yasadır. Bu bağlamda Kurucu Meclis, siyasal iktidarın sahip olduğu en önemli ayrıcalıklardan birisi olan vergilendirme usulünü belirleyerek Fransa'daki tek meşru hükümet olduğunu ilan etmiştir.

13 Temmuz'da Paris'de "halkın güvenliğini sağlamak amacıyla" bir "milis gücü" kurma kararı, sıcak bir çatışmanın kaçınılmaz hale geldiğini gösteriyordu. Bu kararın alınmasından sadece bir gün sonra, 14 Temmuz 1789'da, enflasyon ve vergiler altında ezilen, kıtlıklar dolayısıyla açlığa terk edilen kızgın halk kitleleri silahlanarak, eski rejimin simgesi olan ve siyasi mahkumların tutulduğu Paris'deki Bastille Hapishanesi'ne doğru yürüyüşe geçti.

Feodal Düzenin Kaldırılması ve İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi

Fransız aristokrasisi tedirgin olmakta haklıydı. Bastille'in basılmasından, Paris'e uzaklıklarına göre 16-19 Temmuz günleri arasında haberdar olan Fransız taşrasına başta büyük bir sevinç hakim oldu. Ancak bu sevinç kısa sürede yerini isyan hareketlerine bıraktı. Valilerin kontrolünden çıkmaya başlayan şehirler, Paris'i örnek alarak milis kuvvetleri kurmaya başlamış olsa da aristokratlara yönelen öfkenin önü bir türlü alınamıyordu.

Siyasi Kutuplaşma ve Kralın Firarı

İnsan Hakları Bildirisi'nin ilanını Fransa'daki siyasi kutuplaşmayı önlemeye ve süre giden isyanları kontrol altına almaya yetmedi. Kaleme alınacak anayasanın gerekçesini oluşturan İnsan Hakları Bildirisi'nin ilanından hemen sonra Kurucu Meclis'te bazı bölünmeler yaşanmaya başladı. Örneğin, halk isyanından çekinen meclis içerisindeki bir grup, ihtilale son vererek kral ve aristokrasinin haklarını genişletmeyi düşünmeye başlamıştı.

Arsitokrazi ve ruhbanın siyasi ayrıcalıkları ellerinden alınırken üçüncü sınıf da kendi içerisinde örgütlenmeye başlamıştı. Siyasi hayatın teşkilatlanmasının Kurucu Meclis içerisinde başlaması doğaldır. Başta monarşi taraftarları ve yeni rejim yanlısı "vatanseverler" olarak iki gruba bölünmüş olan Kurucu Meclis'de zaman ilerledikçe farklı siyasi eğilimlere sahip farklı siyasi gruplar ortaya çıkmaya başladı.

1791 Anayasası ve Yasama Meclisi

1789 ihtilalini gerçekleştirenlerin ve Fransız toplumunun önemli bir kısmı cumhuriyet idaresinden ziyade kralın iktidarının, ulusun temsilcileri tarafından sınırlandırıldığı meşruti bir rejimden yanaydı. 1791 anayasasında belirlenen bu meşruti rejim ancak bir sene varlığını sürdürecekti.

165 monarşistin, 330 Girondin (liberal cumhuriyetçi) ve Jakoben'in (radikal devrimciler) ve 250 tarafsız üyenin bulunduğu meclisin hazırladığı, Fransız göçmen aristokratları idama mahkum eden ve ruhbanın Fransa'ya bağlılık yemini etmelerini öngören kanunların Kral tarafından veto edilmesi siyasi krizin başlangıcı olmuştu.

Birinci Cumhuriyet ve 1793 Anayasası (1792-1795)

26 Ekim 1795'e kadar varlığını sürdüren Ulusal Konvansiyon Meclisi Fransa'nın en sıkıntılı döneminde görev yapmıştır. Avrupa'da artan İhtilal karşıtlığı ve dış tehdidin savuşturulması, ekonomik krizin aşılması, ülke içindeki karışıklıklara ve isyanlara son verilmesi meclisin çözüm üretmesi gereken temel problemlerdi. 20 Nisan 1792'de Fransa sınırlarına yığınak yapan Habsburglara karşı ilan edilen savaş meclisin gündemindeki ilk konuydu. Ancak bu konu meclise hakim olan iki siyasi grup arasındaki çatışmayı da tetikleyecek nitelikteydi.

2-7 Eylül 1792'de Paris'te gerçekleşen katliamlar, meclisteki iki muhalif grup arasındaki gerginliği daha da tırmandırdı. Fransa kralı XVI. Louis'nin yargılanması süreci, gerginliğin çatışmaya dönüşümünde rol oynayan önemli gelişmelerden birisidir.

1795 Anayasası ve Direktuar Dönemi (1795-1799)

Paris'teki isyan girişimlerinin bastırılıp muhalefetin kontrol altına alınmasının ardından Konvansiyon Meclisi on bir kişiden oluşan anayasa yazım komisyonunu seçti. 23 Haziran 1795'de çalışmalarını tamamlayan komisyonun hazırladığı anayasa 22 Ağustos 1795'de Konvansiyon Meclisi tarafından kabul edildi. 1791 Anayasası'nın kurucu ilkelerine geri dönüşü simgeleyen 1795 anayasası eşitlik ilkesini medeni haklarla sınırlandırmaktaydı. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'ne eklenen "ödevler bildirisi" bu bağlamda dikkat çekicidir.

İhtilal Harpleri

20 Nisan 1792 tarihinde başlayan Birinci Koalisyon Harbi'nde Fransa, 1797'de imzalanan Campo Formio Antlaşması'na kadar Avusturya, İngiltere, İspanya, Portekiz, Hollanda, Napoli, Sardunya ve Sicilya ile savaşmıştır. 1798'de başlayan İkinci Koalisyon Savaşı'nda Fransa,

Danimarka, Norveç, İspanya ve Helvetya (İsviçre)'dan oluşan İhtilal bloku, Avusturya, İngiltere, Rusya, Portekiz, Toskana, Malta ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan oluşan koalisyona karşı mücadele etmiştir. Amiens Antlaşması (1802) sadece İkinci Koalisyon Savaşı'nı değil, aynı zamanda İhtilal Harpleri olarak bilinen süreci de sona erdirmiştir.

İhtilal Fransasına Karşı Monarşist Avrupa: I. Koalisyon (1792-1799)

Fransa 1789'da İhtilal'le sarsıldığında Avrupa'nın güçlü monarşileri derin bir sessizlik içerisindeydi. Adasına çekilmiş olan İngilizler'in yanı sıra İspanya, Prusya ve kuzey Avrupa devletleri İhtilal'in nasıl gelişeceğini görmek istiyorlardı. Avusturya ve Rusya gibi doğu Avrupa'nın iki büyük gücü ise Osmanlı İmparatorluğu ile harp halindeydi. 4 Ağustos 1789'da feodal düzenin kaldırılması ve gelişmelerin monarşiyi tehdit etmeye başlamasıyla beraber Avrupa devletlerinden ilk tepkiler de gelmeye başladı.

1795 yılı Nisan ayında Bale Antlaşması ile savaştan ilk çekilen devlet Prusya oldu. Mayıs ayında Fransa işgali altındaki Hollanda'nın imzaladığı barış antlaşması sadece askeri açıdan değil siyasi açıdan da büyük bir öneme sahipti.

NAPOLEON'UN YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ (1799-1814)

Ülke içerisinde monarşistlerin ve Babeuf gibi radikallerin saldırısı altında olan Direktuar'a cumhuriyetçi ordu da güven duymamaktaydı. Fransa'ya karşı İngiltere, Avusturya, Rusya, Osmanlı İmparatorluğu, Portekiz ve Napoli'nin oluşturduğu ikinci koalisyon ülkenin sınırlarını tehdit eder bir hale gelmişti. Nitekim Rus hücumlarına dayanamayan Fransız ordusu İtalya'dan çekilmeye başlamıştı.

Konsüllük ve İmparatorluk Devri Fransa'sı

1799 anayasası, cumhuriyet rejimi görüntüsü altında fiilen diktatoryal bir sistemi öngörmekteydi. Yeni anayasaya göre seçmenler "güven duydukları kişilerin listesini" hazırlayacaklar ve Napoleon'a bağlı olan senato bu listelerden uygun gördüğü kişileri yasama meclisine seçecekti. Bunun da ötesinde dört farklı meclisin bulunduğu 1799 anayasası yasama gücünü parçalarca ederek tüm iktidarı birinci konsülün elinde topluyordu. On yıl için Birinci Konsül olarak seçilen Napoleon Bonaparte geniş yetkilere sahipti ve yürütme gücüne hükmetmekteydi.

Napoleon Avrupa'ya Karşı

1792'de Fransa'nın Avusturya'ya savaş ilanı ile başlayan ve Fransa'daki İhtilal hükümetine karşı Avrupa'daki monarşist devletler tarafından kurulan koalisyonlar süresince devam eden harpler tarihe İhtilal Savaşları olarak geçmiştir. Napoleon liderliğindeki Fransa'nın 1803 yılından Viyana Kongresi'ne (1815) kadar sürdürdüğü harpler ise **Napoleon Savaşları** olarak isimlendirilmektedir.

Napoleon Savaşları

Napoleon'a karşı beş koalisyon kurulmuştur. Napoleon Savaşları olarak bilinen bu süreçte kurulan Üçüncü Koalisyon 1803-1806 yılları arasındadır ve Fransa'nın zaferlerinin ardından Pressburg Antlaşması (1806) ile dağılmıştır. 1806-1807 tarihleri arasındaki Dördüncü Koalisyon'da da müttefikler yine yenilmişlerdir. Schönbrunn Antlaşması'yla (1809) dağılan Beşinci Koalisyon'a da üstünlük kuran Napoleon'a karşı oluşturulan Altıncı Koalisyon (1812-1814) nihayet müttefiklerin zaferiyle son buldu. 1815'de sürgünden dönerek koalisyon güçlerine bir

kez daha savaş açan Napoleon'a karşı Yedinci Koalisyon 1815'de kurulmuş ve bu da müttefiklerin zaferiyle sonuçlanmıştır.

25 Haziran 1807'de barışı sağlamak için Tilsit'te biraraya gelen Rus Çarı I. Alexander ve Napoleon, 7 Temmuz 1807'de Rusya ile Fransa arasındaki barış antlaşmasını imzalamıştır.

1814 Şartı

Napoleon'un düşüşünden sonra iktidara gelen geçici hükümet yeni bir anayasanın kaleme alınması için derhal çalışmalarına başlar. 5 Nisan 1814'de senatoya sunulan anayasa tasarısı kabul edildi. Ancak yurt dışında bulunan XVIII. Louis'nin Fransız tahtına çağırılması, ulusal egemenlik ilkesini öngören anayasa taslağında bazı önemli değişiklikler yapılmasını gündeme getirecektir. Bu konudaki düzenlemeyi de içeren yeni anayasa taslağı 4 Haziran 1814'de yürürlüğe girdi.

20 Mart 1815'den itibaren başlayan "Yüz Günlük" dönemde Napoleon yeniden, yine halkoyu ile Fransa İmparatoru'dur.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/yakincag-avrupa-tarihi-ady212u?search=TAR301U>